

Monitor bouwketen

Voorjaar 2021

eib

Economisch Instituut
voor de Bouw

Het auteursrecht voor de inhoud berust geheel bij de Stichting Economisch Instituut voor de Bouw. Overnemen van de inhoud (of delen daarvan) is uitsluitend toegestaan met schriftelijke toestemming van het EIB. Het is geoorloofd gegevens uit dit rapport te gebruiken in artikelen en dergelijke, mits daarbij de bron duidelijk en nauwkeurig wordt vermeld.

Juni 2021

Monitor bouwketen

Voorjaar 2021

Nylas Visser

Inhoudsopgave

Conclusies op hoofdlijnen	5
1 Bouwketen	9
2 Architectenbureaus	15
3 Ingenieursbureaus	16
4 Bouwbedrijven	17
5 Installatiebedrijven	18
Bijlage A De opbouw van de monitor	19

Conclusies op hoofdlijnen

De Monitor Bouwketen beschrijft de recente conjuncturele ontwikkelingen in de bouwketen. De bouwketen is in deze rapportage in vier schakels verdeeld: architectenbureaus, ingenieursbureaus, bouwbedrijven en installatiebedrijven. De coronacrisis is sinds de vorige editie van de Monitor Bouwketen in een andere fase beland. Na een tweede periode met een hoog aantal besmettingen en contactbeperkende maatregelen, loopt zowel het aantal besmettingen als de ziekenhuisbezetting sterk terug en worden de contactbeperkende maatregelen langzamerhand weer losgelaten.

De vooruitzichten van een terugkeer naar 'normaal' zijn ook terug te zien in de verwachtingen binnen de bouwkolom. De omzet- en personeelsverwachtingen zijn ten opzichte van de najaarsmeting positiever. Bij alle schakels is het sentiment verbeterd en per saldo positief. Zo verwacht per saldo ruim een derde van de ondernemers in de bouwketen een toename van de omzet in het komende kwartaal. Ook verwacht per saldo bijna vier op de tien ondernemers dat het personeelsbestand zal groeien in de komende maanden. De gemiddelde orderportefeuille in de bouwketen is ten opzichte van de najaarsmeting wel met 0,4 maand gedaald. Desondanks bevinden deze zich met 9,0 maanden nog steeds op een hoog niveau.

Recente economische ontwikkelingen

De Nederlandse economie is in het eerste kwartaal van 2021 opnieuw gekrompen. Deze krimp komt mede doordat dit jaar gedurende het gehele kwartaal contactbeperkende maatregelen golden, terwijl vorig jaar deze pas halverwege maart werden ingesteld. Dit had vooral zijn weerslag op de sectoren die door de contactbeperkende maatregelen zijn geraakt, zoals bijvoorbeeld de horeca, reisbureaus, en cultuur- en recreatie.

Na een krimp van 2,8% in het vierde kwartaal van 2020 t.o.v. van hetzelfde kwartaal in 2019, is het bruto binnenlands product (bbp) in het eerste kwartaal opnieuw met 2,8% gekrompen. De bruto investeringen in vaste activa in het vierde kwartaal van 2020 en het eerste kwartaal van 2021 zijn ten opzichte van dezelfde periode het jaar ervoor met respectievelijk 2,8% en 0,3% gedaald.

Ook de productie in de bouwnijverheid is in het eerste kwartaal gedaald. De toegevoegde waarde van de bouw daalde in het eerste kwartaal van 2021 ten opzichte van hetzelfde kwartaal in 2020 met 1,8%. Bij deze daling spelen andere factoren dan corona een rol. Zo viel in 2019 de vergunningverlening sterk terug mede als gevolg van de stikstofproblematiek wat met vertraging doorwerkt in de productie van 2020 en 2021. Ook het aantal gewerkte uren in de bouwnijverheid daalde in het vierde kwartaal van 2020 en het eerste kwartaal van 2021, ten opzichte van dezelfde periode het jaar ervoor.

De werkgelegenheid in de bouwnijverheid is in het eerste kwartaal van 2021 uitgekomen op 469 duizend personen. Dit zijn er 2.000 meer dan in hetzelfde kwartaal in 2020. Ten opzichte van het voorgaande kwartaal is er sprake van een daling van 2.000 personen. De vacaturegraad is in het eerste kwartaal van 2021 gestegen tot 54 vacatures per 1.000 banen, 11 hoger ten opzichte van de najaarsmeting. Alleen in 2019 lag de vacaturegraad hoger. Het aantal WW-uitkeringen is gestegen ten opzichte van de vorige monitor en komt aan het einde van het eerste kwartaal uit op 2.579. Ten opzichte van een jaar geleden is dit aantal is wel lager. Het aantal faillissementen in de bouwketen kwam in het eerste kwartaal uit op 93, 16 minder dan een half jaar geleden.

Conjunctuur bouwketen

De conjunctuurindicatoren waren in de voorjaarsmeting van vorig jaar zeer negatief. Na een initieel herstel in het najaar zijn de indicatoren grotendeels verder hersteld. De indicator die gedaald is ten opzichte van de vorige meting, is de gemiddelde werkvoorraad in de bouwketen. Waar de voorraad in het najaar nog 9,4 maanden bedroeg, is deze met 0,4 maand gedaald naar 9,0 maanden. Ten opzichte van een jaar geleden ligt de gemiddelde werkvoorraad nog een maand hoger.

De omzetverwachting bij de bedrijven in de bouwketen is per saldo positief. Waar ongeveer 1% van de bedrijven in de najaarsmeting een afname van de omzet verwachtte, verwacht per saldo ruim een derde van de bedrijven in de komende drie maanden een toename van de omzet. Alle afzonderlijke schakels in de bouwketen zijn positief, en verbeterd ten opzichte van de vorige meting. Ook de verwachting over het personeelsbestand is verbeterd. Per saldo verwacht ongeveer vier op de tien de bedrijven dat het personeelsbestand zal groeien. Een verschil ten opzichte van de vorige meting is dat alle afzonderlijke schakels in de bouwketen nu ook positief zijn.

Stand van de conjunctuur per schakel in de bouwketen

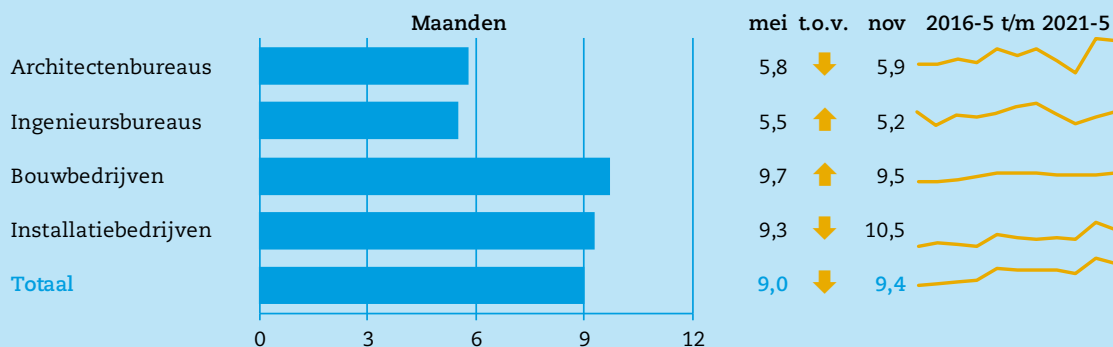
Hieronder volgen voor iedere schakel de belangrijkste conclusies, waarbij de resultaten worden vergeleken met de uitkomsten van een half jaar geleden.

- **Architectenbureaus** – De architectenbureaus melden een gemiddelde werkvoorraad van 5,8 maanden, nagenoeg gelijk aan de voorgaande meting. Per saldo verwacht ongeveer 7% van de architecten dat de omzet zal groeien in de komende maanden. De personeelsverwachting ontwikkelt zich hetzelfde; per saldo verwacht één op de twaalf architectenbureaus een uitbreiding van het personeelsbestand in de komende maanden.
- **Ingenieursbureaus** – Ten opzichte van een half jaar geleden is de orderportefeuille bij de ingenieursbureaus met 0,3 maand gestegen tot 5,5 maanden werk. De omzetverwachting is ten opzichte van de najaarsmeting omgeslagen van negatief naar positief; per saldo verwacht ruim een vijfde van de ingenieurs een toename van de omzet. Ook verwacht per saldo een kwart van de bureaus meer personeel aan te nemen.
- **Bouwbedrijven** – De werkvoorraad bij de bouwbedrijven is met 0,2 maand gestegen ten opzichte van een half jaar geleden en komt uit op 9,7 maanden werk. Per saldo verwacht bijna een derde van de bouwbedrijven een verbetering van de omzet in de komende maanden, terwijl bijna een vijfde van de bedrijven een toename van het personeelsbestand verwacht.
- **Installatiebedrijven** – De indicatoren bij de installatiebedrijven laten een gemengd beeld zien. De werkvoorraad is ten opzichte van de najaarsmeting met ruim een maand gedaald naar 9,3 maanden werk. Per saldo verwachten ruim vier op de tien bedrijven een stijging van de omzet. Ook verwacht per saldo bijna twee derde van de installateurs meer personeel aan te nemen in de komende maanden.

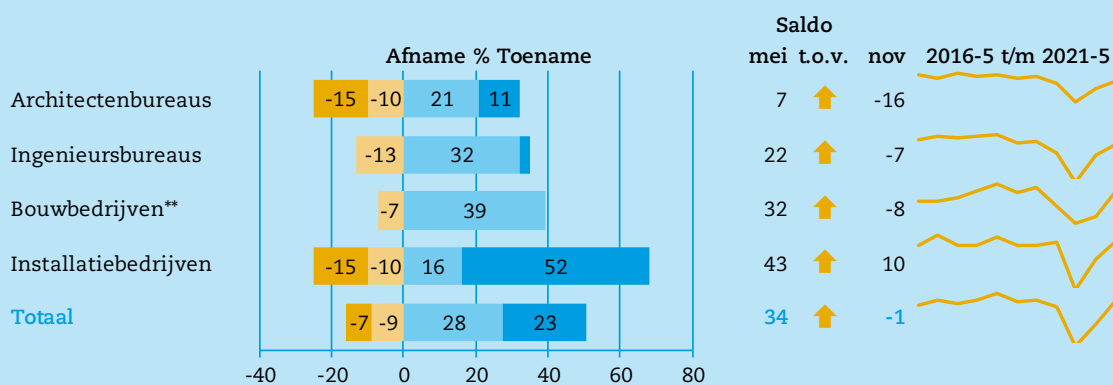

Dashboard conjunctuur bouwketen

Orderportefeuille

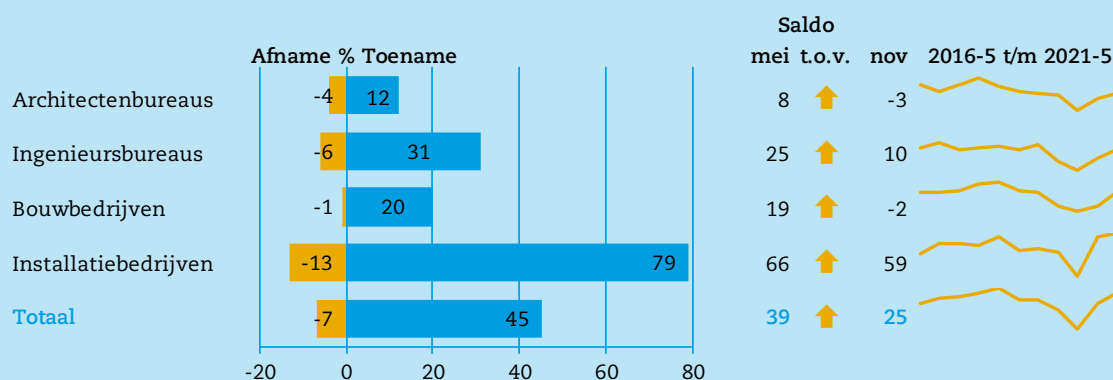
Verwachting van bedrijven over de omzet 2^e kwartaal

■ Sterke afname (meer dan 5%) ■ Lichte afname (2,5%-5%) ■ Lichte toename (2,5%-5%) ■ Sterke toename (meer dan 5%)

** Bij de bouwbedrijven is deze meting niet gevraagd naar de mate van toe- of afname

Verwachting van bedrijven over het personeelsbestand 2^e kwartaal

* Bron: EIB, MC/Techniek Nederland, Panteia/Kon. BNA, Panteia/Kon. NIngenieurs

---

1 Bouwketen

Dit hoofdstuk beschrijft de conjunctuur in de bouwketen. Het eerste deel geeft een beeld van de recente ontwikkelingen van de toegevoegde waarde, faillissementen, werkgelegenheid en werkloosheid. Vervolgens komen de huidige orderportefeuilles in de bouwketen aan bod. Tot slot worden de ontwikkelingen beschreven die ondernemingen in de bouwketen verwachten ten aanzien van hun omzet en personeelsbestand.

1.1 Recente ontwikkelingen

Economische groei

De Nederlandse economie is in het eerste kwartaal van 2021 opnieuw gekrompen. Na een krimp in het vierde kwartaal van 2020 en het eerste kwartaal van 2021 is het bruto binnenlands product (bbp) ten opzichte van de voorgaande periode gedaald, met respectievelijk 0,1% en 0,5%. Ten opzichte van hetzelfde kwartaal het jaar ervoor was de daling 2,8% in beide kwartalen. De krimp in het eerste kwartaal van 2021 komt mede doordat gedurende het gehele kwartaal contactbeperkende maatregelen golden. In het eerste kwartaal van 2020 werden de contactbeperkende maatregelen pas halverwege maart ingesteld. De langere periode had vooral zijn weerslag op de sectoren die door de contactbeperkende maatregelen zijn geraakt, zoals bijvoorbeeld de horeca, reisbureaus, en cultuur- en recreatie.

De bruto investeringen in vaste activa daalden in het vierde kwartaal van 2020 en het eerste kwartaal van 2021. De dalingen bedroegen respectievelijk 2,8% en 0,3% ten opzichte van dezelfde perioden in het voorgaande jaar. Sectoren met een positieve groei in het eerste kwartaal van 2021 waren de energievoorziening, de industrie en de sector informatie en communicatie. De delfstoffenwinning en cultuur, recreatie & overige diensten hadden de meest negatieve bijdrage aan het bruto binnenlands product.

De productie in de bouwnijverheid is in het eerste kwartaal ook gedaald. De toegevoegde waarde van de bouw daalde in het eerste kwartaal van 2021 ten opzichte van hetzelfde kwartaal in 2020 met 1,8%. Bij deze daling spelen andere factoren dan corona een rol. Zo viel in 2019 de vergunningverlening sterk terug mede als gevolg van de stikstofproblematiek wat met vertraging doorwerkt in de productie van 2020 en 2021. Ook het aantal gewerkte uren in de bouwnijverheid daalde in het vierde kwartaal van 2020 en het eerste kwartaal van 2021, ten opzichte van dezelfde periode het jaar ervoor. De toegevoegde waarde¹ van de bouwnijverheid lag in het eerste kwartaal van 2021 1,8% lager dan in het eerste kwartaal van 2020.

Faillissementen

In het derde kwartaal van 2020 zijn 93 faillissementen uitgesproken in de bouwketen, 16 minder dan een half jaar geleden. Het aantal faillissementen is sinds het begin van de Monitor Bouwketen nog niet zo laag geweest. Net als een half jaar geleden is de meest waarschijnlijke oorzaak hiervoor de uitgebreide steunmaatregelen van de overheid, die veel bedrijven overeind houden. De meeste faillissementen vielen in het eerste kwartaal van 2021 bij de algemene b&u-bouwbedrijven en bouwinstallatie-bedrijven. Ook gingen er in dit kwartaal 11 architecten- en ingenieursbureaus failliet. In de laatste vier kwartalen zijn 451 faillissementen uitgesproken in de bouwkolom, 122 minder dan in de vier kwartalen daarvoor.

In het eerste kwartaal van 2021 werden er 5.565 bedrijven in de bouwnijverheid opgericht terwijl het aantal opheffingen in dit kwartaal op 2.590 uitkwam. Ten opzichte van het eerste kwartaal van 2020 is het aantal opheffingen met 675 gedaald en het aantal oprichtingen met 50 gestegen.

---

¹ De toegevoegde waarde wordt gedefinieerd als het totaal van lonen, salarissen, afschrijvingskosten, rentekosten en resultaat voor belasting (omzet minus ingekochte goederen en diensten).

Werkgelegenheid

Het aantal werkenden in de bouwnijverheid steeg ten opzichte van de vorige meting; In deze periode waren er volgens het CBS ongeveer 469 duizend werkenden in de bouwnijverheid, een stijging van ongeveer twee duizend ten opzichte van een jaar geleden. Het aantal werknemers kwam uit op 327 duizend en het aantal zelfstandigen op 142 duizend.

Het aantal openstaande vacatures in de bouwnijverheid is in het eerste kwartaal van 2021 ten opzichte van een half jaar geleden met 11 gestegen en kwam uit op 54 vacatures per duizend banen. In totaal zijn er 13.000 nieuwe vacatures bijgekomen, 3.000 meer in het voorgaande kwartaal. Het aantal openstaande vacatures is in het eerste kwartaal van 2021 uitgekomen op 18.100, ruim 30% meer dan dezelfde periode een jaar geleden.

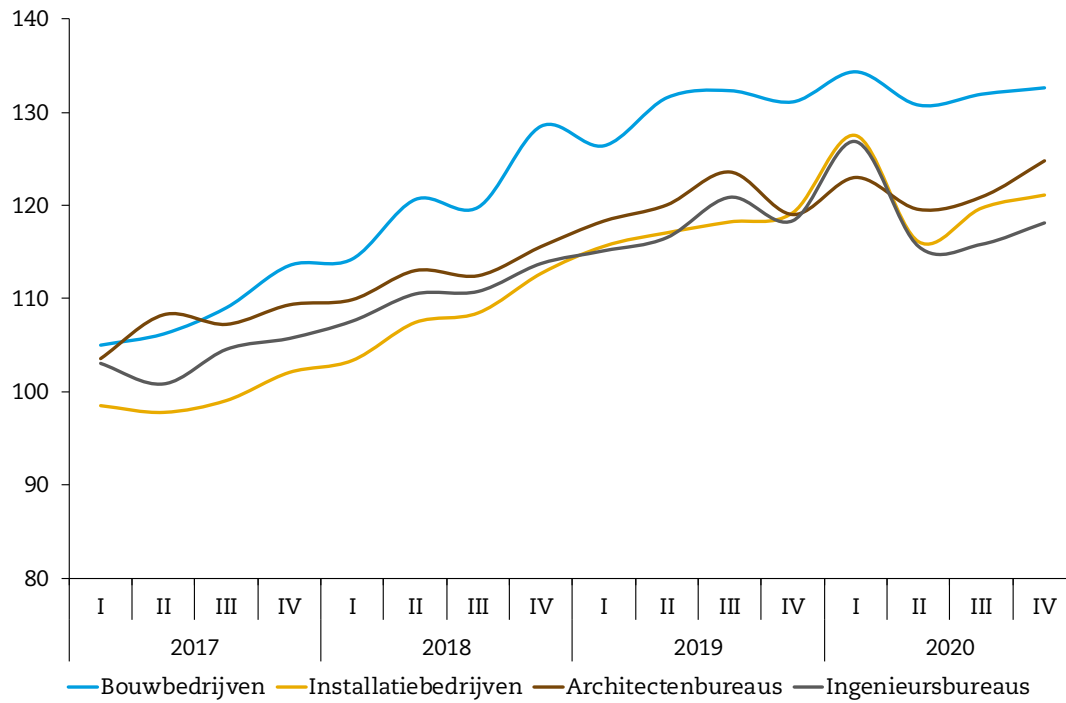
Werkloosheid

Volgens cijfers van het UWV is het aantal personen met een WW-uitkering bij het bouwbedrijf in maart 2021 uitgekomen op 2.579, ruim 200 meer dan een half jaar geleden. Ten opzichte van maart 2020 zijn er ruim 200 minder personen met een WW-uitkering. De totale Nederlandse werkloosheid bedroeg volgens seizoensgecorrigeerde cijfers van het CBS in april 2021 op 324 duizend personen (3,5% van de beroepsbevolking). De werkloosheid daalt hiermee richting het niveau van voor de coronacrisis.

Ontwikkelingen omzet

In figuur 1 wordt de seizoensgecorrigeerde ontwikkeling van de omzetwaarde van de afzonderlijke schakels binnen de bouwketen gedurende de periode 2017 tot en met het vierde kwartaal van 2020 in beeld gebracht. Bij alle schakels is een negatieve schok in de omzetontwikkeling te zien in het tweede kwartaal van 2020. In het derde en vierde kwartaal lijkt de omzet zich te herstellen. De mate waarin verschilt per schakel. Bij de bouwbedrijven is de omzet niet hard getroffen en is de omzetontwikkeling redelijk vlak. Bij de architecten is de omzet inmiddels boven het niveau van begin 2020. Bij de overige schakels liggen de omzetniveaus nog steeds onder het niveau van begin 2020.

Figuur 1   **Ontwikkeling (seizoensgecorrigeerde) omzet per schakel binnen de bouwketen, 2017Q1-2020Q4, 2016=100, lopende prijzen**

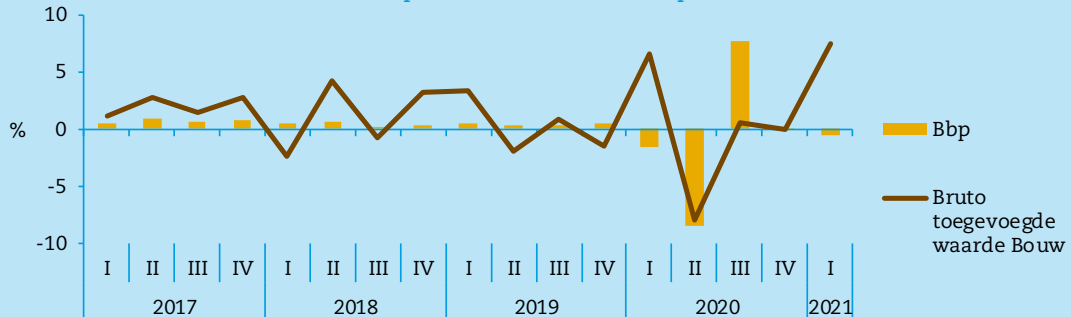

Bron: CBS, EIB

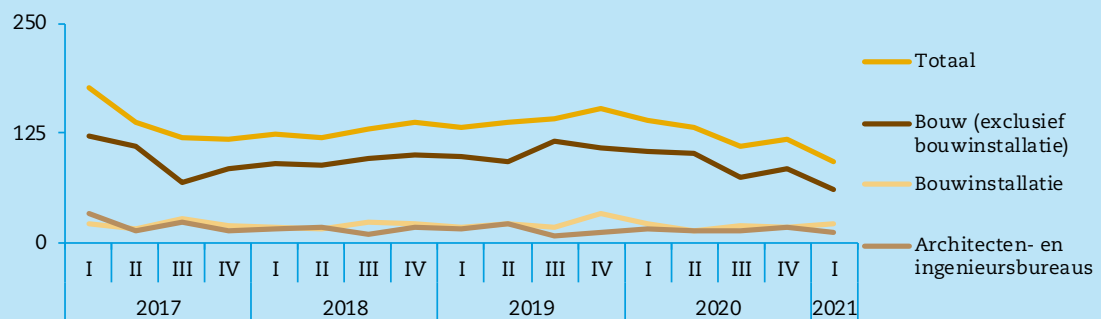
Dashboard recente ontwikkelingen

Economische groei

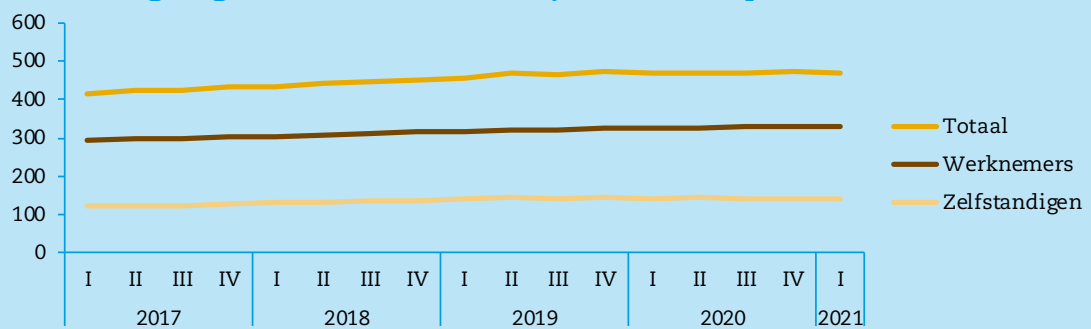
Volumeontwikkeling bbp en toegevoegde waarde in de bouw, kwartaal op kwartaal mutaties in procenten

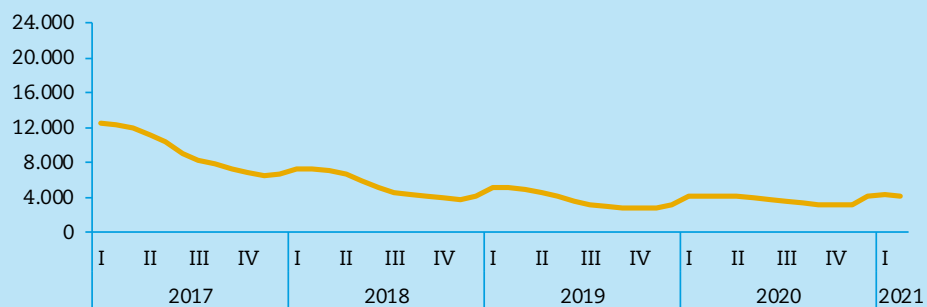
Faillissementen in de bouwketen

Werkgelegenheid in de bouwnijverheid, in personen x 1.000

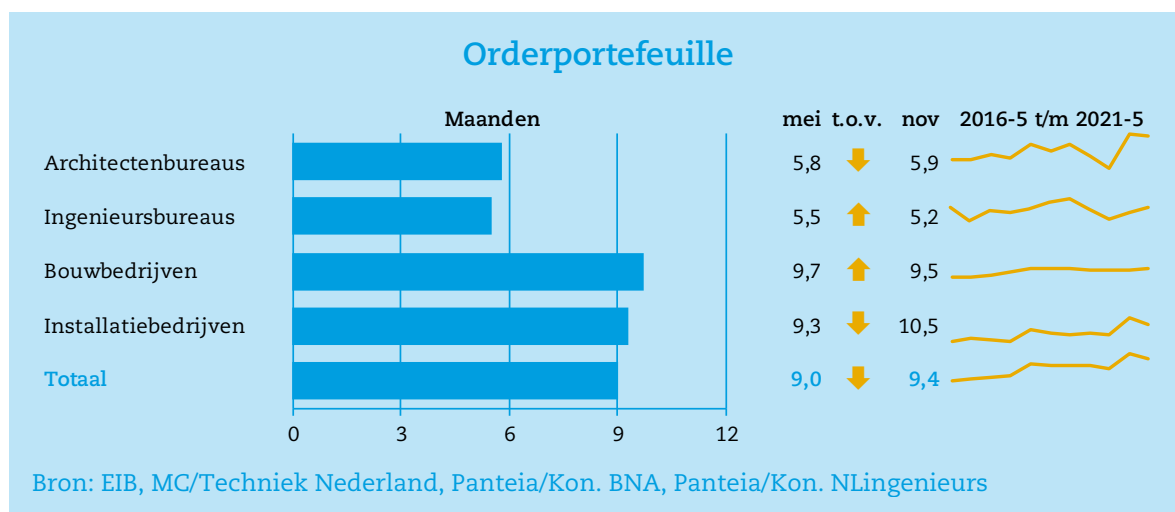

Aantal personen met een WW-uitkering in de uitvoerende bouw

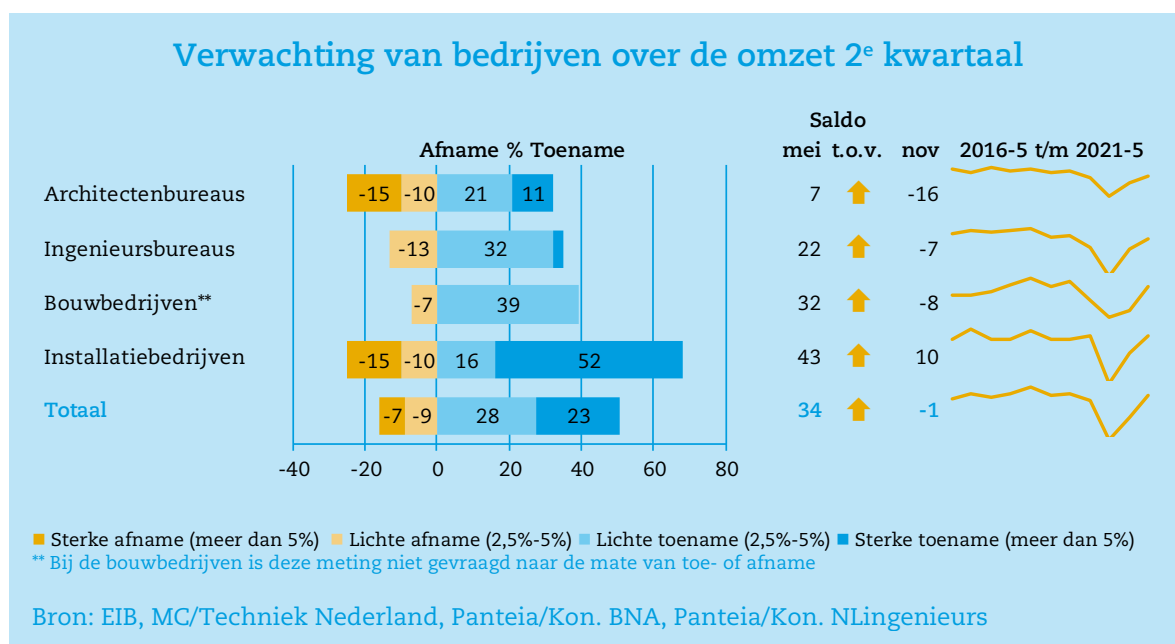

Bron: CBS, UWV

1.2 Conjunctuur bouwketen

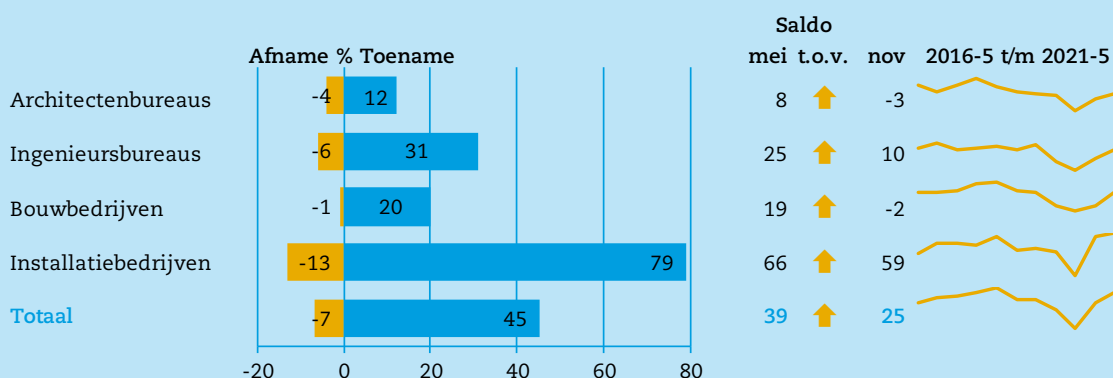

De gemiddelde werkvoorraad in de bouwketen daalde ten opzichte van de najaarsmeting met 0,4 maand naar 9,0 maanden werk. Deze daling komt vooral voor rekening van de installatiebedrijven; de werkvoorraad nam bij deze schakel met 1,2 maand af tot 9,3 maanden werk. De orderportefeuilles van de architecten bleven nagenoeg gelijk met 5,8 maanden werk (-/- 0,1 maand). De ingenieursbureaus zagen een stijging van de gemiddelde werkvoorraad, met 0,3 maand tot 5,5 maanden werk. De gemiddelde orderportefeuille bij de bouwbedrijven steeg ten opzichte van de najaarsmeting met 0,2 maand tot 9,7 maanden werk.

De omzetverwachting van de bedrijven in de bouwketen is in een half jaar van per saldo neutraal naar zeer positief omgeslagen; ongeveer een derde van de bedrijven verwacht in de komende drie maanden een hogere omzet. Ook in de afzonderlijke schakels verwachten de bedrijven per saldo een hogere omzet. Bedrijven in de installatiesector zijn het meest positief; per saldo verwacht ongeveer 43% een stijging van de omzet. De architecten zijn per saldo het minst positief; hoewel een derde van de architecten een hogere omzet verwacht, zegt een kwart een lagere omzet te verwachten. Bij de ingenieurs verwacht per saldo ruim een vijfde van de bedrijven een omzetverbetering in de komende drie maanden, bij de bouwbedrijven is dit per saldo een derde.

Verwachting van bedrijven over het personeelsbestand 2^e kwartaal

Bron: EIB, MC/Techniek Nederland, Panteia/Kon. BNA, Panteia/Kon. NIngenieurs

De verwachting omtrent het personeelsbestand is ten opzichte van de najaarsmeting nog sterker positief geworden. Waar een half jaar geleden nog een kwart van de bedrijven verwachtte het personeelsbestand uit te breiden, is dat nu per saldo bijna vier op de tien bedrijven. Ook bij deze indicator is de verwachting bij alle afzonderlijke schakels ook positief. Net als bij de najaarsmeting zijn de installatiebedrijven het meest positief; bijna vier op de vijf bedrijven verwacht personeel aan te nemen, terwijl één op de acht bedrijven verwacht het personeelsbestand te verkleinen. Bij de ingenieursbureaus verwacht per saldo één op de vier het personeelsbestand uit te breiden, bij de bouwbedrijven is dit per saldo één op de vijf. De architecten zijn ook in dit geval het meest neutraal; per saldo verwacht ongeveer 8% van de bedrijven het personeelsbestand uit te breiden. Het overgrote merendeel van de architectenbureaus (ongeveer 84%) verwacht dat het personeelsbestand in de komende maanden hetzelfde blijft.

2 Architectenbureaus

Architectenbureaus melden een gemiddelde werkvoorraad van 5,8 maanden werk, een daling van 0,1 maand ten opzichte van de voorgaande meting. Zowel de verwachtingen over de omzet en het personeelsbestand zijn per saldo positief; ongeveer 7% verwacht een hogere omzet, terwijl 8% een uitbreiding van het personeelsbestand verwacht. Bij de najaarsmeting waren deze percentages nog respectievelijk -16% en -3%.

Tabel 2.1 toont de resultaten voor een aantal andere conjunctuurgerelateerde indicatoren. Het belang van bijna alle marktsectoren is per saldo positief. Alleen de sectoren kantoren en winkels is negatief. Verder is het belang bij alle marktsectoren per saldo gestegen ten opzichte van de vorige meting. Ook verwacht ruim één op de zes architectenbureaus het honorarium te zullen verhogen in de komende drie maanden, terwijl ongeveer 10% van de bedrijven verwacht het honorarium te verlagen. In het eerste kwartaal van 2021 stegen de gemiddelde prijzen bij de architecten met 0,9% ten opzichte van hetzelfde kwartaal in 2020.

Tabel 2.1 Diverse conjunctuurgerelateerde indicatoren, architectenbureaus

	November 2020		Mei 2021	
Orderportefeuille (aantal maanden)	5,9		5,8	
Belang ¹ per marktsector	% –	% +	% –	% +
- Woningen	42%	10	46	3
- Kantoren	9%	67	10	42
- Winkels	3,5%	64	7	57
- Onderwijs	9,5%	24	26	10
- Gezondheidszorg	4,5%	14	43	10
- Stedenbouw	1,5%	16	28	9
- Gemengde projecten	7%	15	32	5
- Overig	23%	18	23	9
Ontwikkeling honorarium	10	11	10	17
Prijzontwikkeling bij de architecten	2020-II	2020-III	2020-IV	2021-I*
Prijnsindexcijfers (index 2015 = 100)	112,5	112,6	113,0	114,0
Jaarmutatie (%)	1,2	0,7	0,7	0,9

1 Hier worden alleen bureaus die actief zijn in de betreffende sectoren beschouwd

* voorlopige cijfers

Bron: Panteia/Koninklijke BNA, CBS

3 Ingenieursbureaus

De conjunctuurgerelateerde indicatoren bij de ingenieursbureaus zijn ten opzichte van de najaarsmeting allemaal hoger uitgevallen. Zo zijn de omzet- en de werkgelegenheidsverwachting met respectievelijk 29 en 15 procentpunt gestegen, en zijn beide waarden per saldo positief. De omzetverwachting komt hierbij per saldo uit op 22% en de personeelsverwachting op 25%. De orderportefeuilles bij de ingenieursbureaus komt uit op gemiddeld 5,5 maanden werk, een stijging van 0,3 maand ten opzichte van de voorgaande meting.

Tabel 3.1 laat de uitkomsten zien voor een aantal andere conjunctuurgerelateerde indicatoren. Ruim een op de twintig bureaus verwacht stijgende tarieven in de komende drie maanden, terwijl de rest gelijkblijvende tarieven verwacht. Ook zijn de ingenieursbureaus over het algemeen positief over de omzetontwikkeling per markt-segment; waar bureaus in de najaarsmeting nog bij 6 van de marktsegmenten per saldo negatief waren over de omzetontwikkeling, is men nu bij alle segmenten positief.

Tabel 3.1 Diverse conjunctuurgerelateerde indicatoren, ingenieursbureaus

		November 2020		Mei 2021	
Orderportefeuille (aantal maanden)		5,2		5,5	
Verwachting ontwikkeling tarieven (%)	- toename	3		6	
	- gelijk	79		94	
	- afname	18		0	
Omzetontwikkeling ¹ per marktsegment		% –	% +	% –	% +
Utiliteitsbouw		52	7	12	48
Installaties		32	24	0	58
Milieu advisering		11	50	0	73
RO-advisering		14	21	0	69
Projectmanagement		32	27	0	52
Industrie		48	0	12	41
Buitenland		46	15	17	25
Overig		17	6	14	36

1 Hier worden alleen bureaus die actief zijn in de betreffende sectoren beschouwd

Bron: Panteia/Koninklijke NLI ingenieurs

4 Bouwbedrijven

De conjunctuurindicatoren voor de bouwbedrijven zijn overwegend positief. De gemiddelde werkvoorraad is ten opzichte van de najaarsmeting met ongeveer 0,2 maand gestegen en ligt op 9,7 maanden werk. De stijging komt voor rekening van de b&u, de orderportefeuilles zijn in deze sector met 0,3 maand gestegen tot gemiddeld 11,0 maanden. De gemiddelde werkvoorraad in de gww is met een 0,1 maand gedaald tot 7,1 maanden werk. Het sentiment omtrent de omzet- en werkgelegenheidsverwachting is ten opzichte van een half jaar geleden verbeterd en is per saldo positief. Zo verwacht per saldo bijna een derde van de bedrijven een omzetsijging in de komende maanden, en per saldo verwacht een vijfde een uitbreiding van het personeelsbestand.

Tabel 4.1 toont de resultaten voor een aantal andere conjunctuurgerelateerde indicatoren. Het aandeel bouwbedrijven dat aangeeft geen stagnatie te ondervinden in onderhanden werk is nagenoeg gelijk gebleven; ongeveer twee derde van de bedrijven ondervindt geen stagnatie in onderhanden werk. bij de b&u is het aandeel dat geen stagnatie ondervindt met 7 procentpunt gestegen, terwijl bij de gww het aandeel met 15 procentpunt is gedaald. Ruim een vijfde van de bedrijven beoordeelt hun orderpositie als groot, terwijl bijna twee derde hun orderpositie als normaal beoordeelt. Ruim de helft van de bedrijven verwacht dat prijzen in de komende periode zullen stijgen terwijl ongeveer 45% gelijkblijvende prijzen verwacht.

Tabel 4.1 Diverse conjunctuurgerelateerde indicatoren, bouwbedrijven (totaal en naar de deelsectoren B&U en GWW)

		November 2020	Mei 2021
Geen stagnatie in onderhanden werk (%)	Bouw	67	66
	B&U	63	70
	GWW	74	59
Stagnatie vanwege gebrek aan personeel (%)	Bouw	6	10
	B&U	7	15
	GWW	4	4
Orderportefeuille (aantal maanden)	Bouw	9,5	9,7
	B&U	10,7	11,0
	GWW	7,2	7,1
Beoordeling orderpositie (%)			
- groot		17	22
- normaal		66	65
- klein		17	13
Verwachte prijsontwikkeling (%)			
- toename		15	52
- gelijk		79	45
- afname		6	3

Bron: EIB

5 Installatiebedrijven

De conjunctuurindicatoren bij de installatiebedrijven laten ten opzichte van de najaarsmeting een gemengd beeld zien. De orderportefeuille is ten opzichte van een half jaar geleden met 1,2 maand gedaald tot 9,3 maanden werk. Een half jaar geleden was er nog een stijging van meer dan 2 maanden. De personeels- en omzetverwachting zijn wel positiever. Zo verwacht per saldo bijna twee derde van de installatiebedrijven een uitbreiding van het personeelsbestand in de komende periode. Ook verwachten per saldo ruim vier op de tien bedrijven een toename van de omzet.

Tabel 5.1 toont de resultaten voor een aantal andere conjunctuurgerelateerde indicatoren. Zo is de resultaatverwachting zeer positief; ruim 90% bedrijven verwacht een beter resultaat. Ruim vier op de tien ondernemers verwacht in het huidige kwartaal een hoger prijsniveau, terwijl ongeveer 17% een lager prijsniveau verwacht. De verwachting over het aantal offerteaanvragen is ten opzichte van een half jaar geleden nagenoeg gelijk gebleven. Bij ruim een vijfde van de bedrijven is het aantal offerteaanvragen afgenomen en bij ruim één op de zes van de bedrijven is het aantal offerteaanvragen toegenomen.

Tabel 5.1 Diverse conjunctuurgerelateerde indicatoren, installatiebedrijven (met minimaal 25 werknemers)

		November 2020	Mei 2021
Orderportefeuille (aantal maanden)		10,5	9,3
Resultaatverwachting (%)	- toename	82	92
	- gelijk	12	6
	- afname	6	2
Ontwikkeling t.o.v. vorig kwartaal (%)			
• Prijsniveau	- toename	15	42
	- gelijk	60	41
	- afname	25	17
• Aantal offerteaanvragen (%)	- toename	17	17
	- gelijk	63	61
	- afname	20	22

Bron: MC/Techniek Nederland

Bijlage A De opbouw van de monitor

Sinds 2011 beschrijft het EIB in halfjaarlijkse rapportages de conjunctuur in de bouwketen. Koninklijke BNA, Bouwend Nederland, Koninklijke NLIingenieurs en Techniek Nederland zijn de organisaties die bij dit onderzoek betrokken zijn. De huidige rapportage is de achttiende in de reeks. In de vorige rapportage deed de Koninklijke NLIingenieurs overigens eenmalig niet mee. De rapportage behandelt de bouwketen in het eerste hoofdstuk als geheel. In de daarop volgende hoofdstukken wordt ingegaan op de afzonderlijke schakels binnen de bouwketen, die vertegenwoordigd worden door de betreffende organisaties.

In deze rapportage wordt de stand van de conjunctuur in de bouwketen in de eerste helft van 2021 geanalyseerd. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van de meest recente conjunctuuronderzoeken van de betrokken brancheorganisaties. Tabel A.1 laat zien welke partijen deze onderzoeken hebben uitgevoerd. De data van het CBS en andere externe bronnen is de meest actuele data per 28 mei 2021.

Voor de respons op de verschillende onderzoeken geldt dat deze in relatie tot de onderzochte populaties bevredigend tot goed zijn. Bij het bepalen van de uitkomsten voor de totale bouwketen wordt de personeelsomvang per schakel binnen de bouwketen gebruikt voor de weg van sectorgegevens.

Tabel A.1 Bronvermelding en overzicht van respons per schakel binnen de bouwketen, in aantal en als percentage

Branche	Onderzoek door	Aantal	Percentage najaarsmeting 2020	Percentage voorjaarsmeting 2021
Architectenbureaus	Panteia/Kon. BNA	127	19%	13%
Ingenieursbureaus	Panteia/Kon. NLIingenieurs	32	57%	42%
Bouwbedrijven	EIB	225	24%	26%
Installatiebedrijven	MC/Techniek Nederland	83	23%	16%

Bron: EIB, MC/Techniek Nederland, Panteia/Kon. BNA, Panteia/Kon. NLIingenieurs

De in deze monitor vermelde verwachtingen hebben voor alle schakels betrekking op dezelfde verslagperiode. De verwachtingen in de voorjaarsmeting hebben betrekking op het tweede kwartaal van het jaar, de verwachtingen in de najaarsmeting op het vierde kwartaal.

eib

Economisch Instituut
voor de Bouw

Koninginneweg 20
1075 CX Amsterdam
t (020) 205 16 00
eib@eib.nl
www.eib.nl